

# DIKELETŠO TŠA GO BOLOKA MEETSE

Sesotho

## Ka gae/mafelong a kgwebo

- Tswalela thepe ge o hlapa sefahlego, meno le ge o kota.
- Go šawara metsotso e mehlano ka letšatši, go na le go hlapa ka pafong, go tla šomiša tee-tharong ya meetse ao a šomišwago go hlapa ka pafong, go bolokwa tekano ya dilitara tše 400 ka beke.
- Go šawara go ka šomiša tekano ya dilitara tše 20 tša meetse ka motsotso.
- Ge o kgetha go hlapa ka pafong, o se ke wa tlatša pafo.
- Go hlapa ka pafo go ka šomiša meetse a ka bago dilitara tša magareng ga 80 le 150 mo pafong e tee ya ge o hlapa.
- Šomiša dihlogwana tša šawara tša go ntšha meetse ka go nanya, dithoilete tše o di nago le mekhenikale wa go šoma ka bobedi ge o goga le metšhene ya go hlatswa yeo e nago le bokgoni bja go boloka meetse.
- Diketlele di se ka tša tlatšwa go fihla molomong gomme go tšhelwe meetse ao a lekanego dinyakwa tša gago. Se se tla fokotša tefo ya mohlagase wa gago.
- O se ke wa tlatša kudu diswari tša go swana le dipitšha tša go apea, ka ge se se tla dira gore go šomišwe mohlagase o montši go rutheršha meetse.
- Go fokotša tšhomišo ya meetse ya thoilete ya gago go ka boloka 20% ya palomoka ya tšhomišo ya meetse. Se se ka dirwa ka go nokela lepotlelo la senwamaphodi sa dilitara tše 2, le tladišwe ka meetse gomme go noketšwe santa e nnyane go oketša boima, gomme la nokelwa ka go tanka ya meetse a thoilete.
- Lokiša ntlwana ya boithomelo yeo e dutlago e sego fao e tla senya dilitara tše di ka bago 100 000 tša meetse ka ngwaga.
- Efoga go goga ntlwana ya boithomelo ge go sa hlokege. Lahlela dipampiri tša go mina, dikhunkhwane le ditlakala tše dingwe ka selahlela ditlakaleng go na le ka ntlwaneng ya boithomelo. Nako le nako ge o goga ntlwana ya boithomelo, o šomiša dilitara tše 12 tša meetse.
- Šomiša “meetse a masehla” – meetse ao a šomišitšwego go tšwa dipafong, metšheneng ya go hlatswa le methopong ye mengwe ye e bolokegilego – go ka goga ntlwana ya boithomelo ya gago.
- O se ke wa tlatša kudu goba wa hlatswa kudu letamo la gago la go thuma.
- Šomiša kgamelo go na le lethompo go hlatswa koloi ya gago. Ge o swanetše go šomiša lethompo, šomiša segaši seo se kgonago go ka tswalega magareng ga go gaša koloi. Go šomiša lethompo la go nošetša go ka šomiša dilitara tše di ka bago 30 tša meetse ka motsotso.
- O seke wa tšhela pente goba dikhemikhale ka tereining.
- Balemi ba swanetše go kgonthišiša gore ba bea dibolaya-dikhunkhwane tša bona tše di nago le mpholo kgole le methopo ya meetse le meedi.
- Difeme di swanetše go hlokomela gore di lokollago mekhuri le dimethale tše dingwe tše bogale ka meetseng a ditšhila.
- Batho ba swanetše go hlokomela go se šomiše dinoka goba mabopo a dinoka bjalo ka thoilete.

## Ka tshingwaneng

- Ka mehla nosetsa dimela tsa hao dihoreng tsa hoseng kapa ka phirimana, ha ho batla ho phodile. Pakeng tsa 10:00 le 15:00 motho a ka senyehelwa ke metsi ao e ka bang 90% ka lebaka la phofodi.
- Nako le nako ha o bedisa lehe, phodisa metsi mme o a sebedise ho nosetsa dimela tsa hao tsa ka tlung. Di tla una dijong tse tswang kgaketleng.
- Tsepamisa hodima dimela tsa setso le tsa melata tse sa sebediseng metsi (empa e seng tsa melata tse atang ka potlako)
- Hlopha dimela ho ya ka tlhoko ya tsona ya metsi mme o di sireletse ka mathoko.
- Se ke wa nosetsa serapa kgafetsa, empa ha o se nosetsa, se nosetse hantle. Ho sebedisa peipi ya metsi ya serapeng ho ka ja diliithara tsa metsi tse ka bang 30 ka motsotso.
- Fothola dimela tsa melata tse atang thepeng ya hao.
- Metsi a kgaqeleditsweng marulelong le wona a ka ba molemo ha a bolokilwe ditankeng, bakeng sa ho nosetsa serapeng.
- Sebedisa “metsi a maputswa” – a sebedisitsweng dibafong, metjhineng ya ho hlatswa le disebedisweng tse ding tse bolokehileng –ho nosetsa tshingwana ya hao.



water & sanitation

Department:  
Water and Sanitation  
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA